

JANA REMIC

Šepet samotnih stezic

PLANINSKA
ZVEZA
SLOVENIJE
ALPINE
ASSOCIATION
OF SLOVENIA

Jana Remic
ŠEPET SAMOTNIH STEZIC

UREDNIK
Vladimir Habjan

UREDNIK PLANINSKE ZALOŽBE
Vladimir Habjan

LEKTORIRANJE
Sonja Čokl

SPREMNA BESEDA
Marija Štremfelj

TEHNIČNI UREDNIK
Emil Pevec

OBLIKOVANJE IN PRELOM
Mojca Dariš

Vse fotografije so iz osebnega arhiva Jane Remic.

TISK
Schwarz print d. o. o., Ljubljana

IZDALA IN ZALOŽILA
Planinska zveza Slovenije
Ob železnici 30 a | SI-1001 Ljubljana | www.pzs.si | info@pzs.si
Ljubljana, 2023

EVIDENČNA ŠTEVILKA ZALOŽBE
565

ZA PLANINSKO ZVEZO SLOVENIJE
Jože Rovn

NAKLADA
700

Brez pisnega dovoljenja Planinske zveze Slovenije so prepovedani reproduciranje, distribuiranje, javna priobčitev, predelava ali druga uporaba tega avtorskega dela ali njegovih delov v kakršnem koli obsegu ali postopku, tudi fotokopiranje, tiskanje ali shranitev v elektronski obliki. Tako ravnanje pomeni, razen v primerih od 46. do 57. člena Zakona o avtorskih in sorodnih pravicah, kršitev avtorske pravice.

KAZALO

9	NAJPRIJETNEJŠI DNEVI V ŽIVLJENJU SO NAJMIRNEJŠI
17	NEVIHTE? OH NE, NEVIHT NE BO!
21	MI, SAMOTNEŽI IN ČUDAKI
25	DIVJINA VARLJIVIH BLIŽNJIC
31	VČASIH SI ZAŽELIM DRZNIH STRMIN, KJER LE VETER ŠEPETA
37	POJDI Z MENOJ, LE ŠTIRI URICE HOJE JE
43	KAJ VIDIŠ TAM
47	OBLAKI
53	VABILO
59	DREVEŠA SO SI NADELA BELIH ČIPK
65	ČAR JE V STEZICAH IN BREZPOTJIH
71	POEZIJA TIHIH GOZDOV, ZELENIH PLANIN, NAVPIČNIH STEN IN SVETLIH VRHOV
77	SVOBODA NESKONČNIH POTI
83	SKOZI SENČNE GRAPE NA SONČEN VRH
87	VZEMI SI ČAS IN PRISLUHNI
95	SAJ JE LE TROJKA
101	PRAZNOVANJE
107	NASMEH, ZARADI KATEREGA SEM OSTALA V MEGLENI DOLINI
113	ZIMSKI UTRINKI
121	TA VISOKA ROSOJANSKA POT
127	NOVA POT NA RAZOR
135	RADA BI VEDELA
141	ZA TRENUTEK SE ZAZDI, DA SE JE USTAVIL ČAS
147	ZLATO SVETLOBO JUTRANJEGA SONCA SO ZAKRILI LAHNI KOPRENAŠTI OBLAKI
153	BISERI
159	DOMAČE STEZICE SKOZI OTROŠKE OČI
162	»BO TUDI DANES SONCE VZŠLO?« MARIJA ŠTREMFEJ

JESENSKI DAN

*So dnevi, ko je Življenje pesem,
če človek le ni preveč resen!*

*Sem želela na Kanin,
res je že predrag bencin;
odpeljala sem se v Vrata,
tu so doživetja zlata!*

*Kolikor daleč sega oko,
megla pokriva zemljo.
Mir, modro nebo, narave lepota,
skrivnostne gore so prava krasota!*

*Vse višje neso me noge,
veselo prepeva moje srce.
Zvedavost in strah v temnih očeh
– glej, gamsi beže v sosednji breg,
blešči se kavki črno perje,
ko se med vrhovi pelje,
mogočni vrh prijazno kima –
pridi, kmalu tu bo zima!*

*Trenutke nežne, skrite, bežne
želim si podariti,
ves čas v gore hoditi ...
Svet narave me prevzame,
vedno znova me objame;
saj je življenje tiha pesem,
če človek le ni preveč resen!*

*Torek je in tu dežuje,
planinka pa načrte kuje.*

*Če dan turoben bo in dolgočasen,
spomine obujaj, rezultat je jasen:
Življenje je lahko kot pesem,
če človek le ni preveč resen!*

NAJPRIJETNEJŠI DNEVI V ŽIVLJENJU SO NAJMIRNEJŠI

Rahlo sem se sklanjala in rezala cvetove rmana, ki je rasel na robu travnika. Pobirala sem ga, saj je bilo precej cvetov že porjavelih od sonca v dolgih vročih poletnih dneh brez dežja. Naredila sem korak na njivo in iz zemlje potegnila plevel, ki se je bohotal med korenjem. Potem še enega in naslednjega ... Premamil me je vonj zemlje, dotik tople prsti, ko sem z roko segala pod površje in lovila močne korenine neuničljivih rastlin, ki si jih nihče ne želi imeti med pridelkom. Sezula sem se, da sem še s podplati lovila toploto zemlje in čutila grudice trde presušene prsti, ki je kljub sušnemu obdobju dajala življenje raznovrstnim zelenim pridelkom, travam in plevelom. Pobrala sem fižol, korenje, paradižnik.

Pravzaprav se je vse začelo z delom na polju. Včasih smo v ranem jutru za trenutek obstali z motikami pred dolgo njivo, ni ji bilo videti konca, kmalu je vsak okopal in čistil dve vrstici pese ali krompirja. Nismo razmišljali o tem, da njivi ne vidimo konca, sklanjali smo se, pulili plevel, zamahovali z motikami, med delom pa sta tekla klepet in smeh. Proti poldnevu, ko je postajalo vroče, naše roke pa trudne, je teta pripeljala kosilo. Posedli smo okrog velike sklede z okisanim krompirjem ali fižolom, v rokah smo držali kose domačega kruha, včasih je prinesla celo klobase ali meso. Potem nam je pustila kompot iz suhih krhljev, ki smo ga pili vse do konca dne. Bil je najboljši kompot na svetu in nikdar več nisem nikjer pila tako dobrega. Mogoče zato, ker je bil zabeljen s trdom poletnih dni, z znojem naših otroških teles, s pravo, zasluženim žejo delovnih uric?

Zvečer sem »morala« z bratranci in sestričnami še v hlev, in tako smo se s sestro in bratom vse prevečkrat prepozno vračali domov. Pot nas je vodila skozi gozd in danes mi je povsem jasno, da je starše skrbelo – o mobitelu se nam takrat še sanjalo ni. Takrat mi pa ni bilo, seveda ne. Spominjam se, da me je bilo vedno malce strah, kako nas bosta sprejela.

»Vso njivo smo okopali!« in »Vse smo poželi pred dežjem!« ter »Polovico krompirja smo že pobrali!« ali pa »Vso koruzo nam je uspelo pospraviti v silos!« sem jima vedno navdušeno poročala. Mama je včasih malce zavihala nos: »Po kravah smrdite, pojdite se umiti in preoblecite se.« Ata pa se je zasmejal: »Glej jo, saj je bolj zadovoljna kot teta!« Res sem bila. Kako dragoceno otroštvo je bilo to! Občutek zadovoljstva po opravljenem delu je bil nepopisen, daleč je presegal vsako najmanjšo misel o utrujenosti ali naporih.

Pogosto pomislim na to, kako polna in srečna so bila naša mlada leta tudi zato, ker smo lahko hodili k teti, ki je imela veliko kmetijo. Velikokrat se spomnim, kako z veseljem smo se otroci lotevali vseh opravil in s kakšnim ponosom smo se ozirali na opravljeno delo. Vsiljuje se mi vprašanje, ali ni današnja generacija otrok prav zaradi boljšega standarda, zaradi trgovskih centrov, poplave igral in igrač v resnici le osiromašena za doživljanje nečesa velikega. Kaj zdaj niso otroci osiromašeni za občutek, da zmorejo, da so sposobni, močni; osiromašeni za nenadomestljivi občutek zadovoljstva po uspešno opravljenem delu?

Pobrana zelenjava me je priklenila za kuhinjski pult in štedilnik in po nekaj urah obdelave, kuhanja in vlaganja sem vztrajala le še zato, ker sem se odločila, da se bom nagradila za nepriljubljeno delo v kuhinji.

Snop svetlobe je izdajal mojo prisotnost v temnem gozdu, medtem ko sem lovila sled stezice. Gozdna tla, posuta s plastmi iglic in suhega listja, so dušila zvok korakov, le pok suhe vejice je včasih zmotil nočni mir. Bližala sem se planini, ko je nebo na vzhodu začelo bledeti. Okrog mene so se vse razločnejše

zarisovala debela drevesa, ob stezici podrast. Ugasnila sem svetilko in se mimo prebujajoče se živine vzbela na Krstenico. V pastirski koči se je že začel delovni dan in razveselila sem se prijaznega vabila na čaj. Nebo se je začelo barvati. Oblaki na vzhodu so za nekaj trenutkov ustavili svetlobo novega dne, kaj kmalu pa so zažareli ob močnih barvah vzhajajočega sonca, bili so rdeče in zlato žareča čipka, čaroben okras svežega jutra.

Jutranji hlad me je priganjal in poiskala sem stezico pod Krsteniškim in Jezerskim Stogom, ki vodi do Jezerc in se tam razcepi. Odprli so se razgledi na skalne vrhove in veselila sem se ob pogledu na ozki greben Škednjovca, ki me je že nekaj časa vztrajno vabil, naj ga obiščem. Prepustila sem se občudovanju planinskega cvetja, spet pozabila, za katero skalo se vedno skriva svizec, in potem z nasmehom opazovala, kako hitro je s svojim košatim repkom odvijugal med skalovjem v svoje zavetje. Skrivnostno in tiho sem se bližala pašniku, kjer zajtrkujejo gamsi, pa so me seveda takoj zalotili ter se lagodno in počasi umikali čez greben. Uživala sem ob dotiku skalovja, ob prepadnih strminah, ki so naraščale pod menoj, in ob občutku svobode, ki me je preplavaljal, ko sem po izpostavljenem grebenu stopila na samotni vrh.

Resnično, bohinjske gore so pravi balzam za utrujeno dušo. Pogosto potrebujem samoto, mir in spokojnost brezpotij ter gora, kjer se ob tistem življenju in dogajanju v naravi ustavi čas, ko ob opazovanju ustaljenega življenjskega ritma živijo še bolj občutim svoje nedoumljivo hitenje. Nerazumljivo obremenjevanje s težavami, ki se kopičijo in izginjajo v neskončnem breznu le zato, da jih zamenjajo nove. Seveda so minljive, in čeprav kar v vrsti čakajo nove in nove, je le od mene same odvisno, kolikšno pozornost jim bom namenila, kako pomembno mesto jim bo uspelo zasesti v mojem življenju.

Gamsi so se mirno pasli naprej na zaplato zelenja med skalovjem, svizec bo šele čez čas zvedavo pokukal iz rova, ali se jaz – moteče bitje v njegovem domačem okolju, še vedno motam tam naokrog in motim njegov mir. Neverjeten mir vlada v svetu svetlega kamenja in skal, kamor sem se namenila tega dne. Počasi sem sestopila in iskala lepe prehode proti Hribaricam. Gladke skale z lepimi žlebiči, ki jih je v tisočletjih izdolbla voda, grušč, globoke jame, možici, svet blagodejne lepote, kjer se moram čuditi vsaki sledi življenja, svet, kamor prihajam le, kadar imam dovolj časa ... Ves čas sem raziskovala, občudovala, iskala prehode, ravno prave, ne pretežkih pa tudi prelahkih ne. Prišla sem že čez Vrh Hribaric in se prepustila pustemu, divjemu in privlačnemu svetu skal onstran.

Družina kozoroginj z mladički je počivala na razgledni polici, radovedno so me opazovali. Vsi so bili pozorni le za trenutek, ali se bo treba dvigniti ali lahko brezskrbno prežvekujejo naprej ter uživajo v lahnih poletnih sapicah in

prijetno toplih sončnih žarkih. Naredila sem ravno prav velik ovinek okrog njih in jih fotografirala tako, da nisem zmotila njihovega počitka.

Pogosto sem se ustavila ob modrih cvetovih trebušastih zvončic, se navdušila ob bogato cvetočih Zoisovih zvončicah. Zanimivo, trebušasta zvončica ima pet cvetnih lističev, prav tako kot cvetovi triglavske rože, ki je malo naprej prekrila del skale in gruč pod njo. Tudi cvetovi triglavske neboglasnice, nežne rožice, ki raste kot majhna dišeča blazinica, in sem jih tu slikala pred kakšnim mesecem, imajo po pet cvetnih lističev. Odkritje me je navdušilo – čeprav mi je jasno, da je to znano vsem ljubiteljem rožic. Z zanimanjem sem iskala naslednji šopek Zoisovih zvončkov. Saj ni res, vsak zvonček je zapirala lepo oblikovana zvezdica s petimi kraki.

Bližala sem se pobočjem Kanjavca in v neizrazitem zavetju med skalovjem sem pozdravila skupino kozorogov. Tokrat sem srečala samce z mogočnimi rogovi, ki so se leno pretegovali na udobnih travnatih terasicah med ostrim kamenjem. Dremali so in se zame niso kaj dosti menili, le s koticiki oces so sem in tja preverili, ali se jim le ne želim preveč približati. Za nekaj minut sem sedla, z njimi doživljala dane trenutke miru in jih opazovala. Eden se je počasi pretegnil, drugi je položil glavo na blazinico trave, tretji se je počasi premaknil in se z rogovi popraskal po hrbtu.

»Kako mirni in mogočni so!« Občutila sem spoštovanje do narave in živali, ki so se brezskrbno nastavlale prijetni toploti sončnega dne.

»Bi se tudi jaz lahko tako umirila in obsedela?« sem pomislila. Kaj kmalu pa sem se začela ozirati okrog sebe, in ko sem opazila živo rumen cvet retijskega maka, sem morala preveriti – aaah, ta ima štiri cvetne liste – in fotografirati na videz krhko rožico, ki s tankimi stebelci kljubuje trdim vremenskim razmeram visoko v gorah.

Med občudovanjem majhnih šopkov zvončnic, ki so v razpokah skal našle svoj življenjski prostor, sem prišla na Kanjavec. Nekaj belih oblačkov je plavalo med najvišjimi vrhovi, ko sem sedela na razglednem vrhu, v senci sosednjega pa sta počivala kozoroga. Pozneje sem sestopala proti Doliču in takoj opazila majhno spremembo. Zvončnic na severni strani skorajda ni bilo, zamenjale so jih blazinice z belimi drobnimi zvezdastimi cvetovi in podobne z bolj okroglimi cvetovi – najbrž iz družin popkorese in kamnokreča, prav tako bele, bogato cvetoče smiljke; nekaj živahnejšega odtenka belini so dodajali le redki cvetovi lepnice in triglavske rože ter nasmejani šopki vednozelenega kamnokreča. Seveda sem še vedno z zanimanjem in nejevero ugotavljala, da ima večina cvetov po pet cvetnih lističev, bel julijski mak je bil v tej družbi prava izjema ... Ob koči je sedelo nekaj obiskovalcev in po prijaznih pozdravih sem se napotila okrog Šmarjetne glave proti Planiki.

Dolgo prečenje po udobni stezici so krajšala prijazna srečanja s planinci in razgledovanje po zeleni Velski dolini. V domu sem se dogovorila za spanje in si nato poiskala zavetrn kotiček. Odločila sem se, da se moram spočiti. Sedela sem tam, pred mogočno gmoto skalovja, pred prečudovitim očakom in opazovala greben, po katerem so hodili planinci. Gor in dol, gor in dol ... Le kaj nas vleče? Le kje je smisel tej nenavadni hoji gor in dol, bi se lahko spraševal opazovalec.

»Seveda je smisel, vsak ima svoje razloge, da se priključi veliki družbi planincev. No, ves popoldan menda ne bom sedela tukaj,« sem razmišljala. Toda vsaj do petih moram počivati, sem se prepričevala, kmalu zatem pa ugotovila, da je to – dolgčas.

»Zakaj pa ne bi šla še jaz zdajle gor? Res nesmisel – sedeti! Pa še ob sončnem zahodu bom sestopala!« sem se razveselila, ko sem si na rame naložila nahrbtnik in počasi stopila proti samotnemu Rjavcu in Triglavski skrbini.

Presenetilo me je, ko se je težak kozorog s težavo prebijal čez melišče. Le zakaj sem mislila, da oni povsod pridejo z lahkoto? Droban gruč se mu je globoko ugrezal in počakala sem nekaj minut, da je prečkal stezico. Nad stezico mu je šlo laže in spotoma je obiral redko zelenje. Za njim je prihajal še eden, in ko sem nadaljevala pot, sem se razveselila prekrasnega šopka belih smiljk. Svet se je dvignil in sledila sem oznakam ter zavarovani poti v strmo skalovje. Napredovala sem počasi, konec koncev sem bila nekoliko utrujena od dolgega pohajanja. Nekaj modrih zvončic mi je prijazno kimalo iz tankih razpok, da sem se čudila, od kod jim moč za življenje, od kod energija za nežno modrino cvetov.

Sence so se že daljšale, ko sem stopila na vrh, nekaj planincev se je pravkar odpravljalo proti dolini in potem sem ostala sama. Globoko sem dihala svežino prihajajočega večera, spokojni mir na vrhu, tisti posebni, navdihujoči občutek svobode, ki ga doživim le tu, visoko nad ostalimi vrhovi, le tu, med najlepšimi gorami na svetu ... Ostala sem in s pogledom božala rahlo spreminjanje barv neba, ko je začelo sonce počasi toniti daleč na zahodu, gore pa so se utapljale v vedno višjih in temnejših sencah mlade noči.

Čeprav sem se oblekla, me je treslo od mraza, a sem vztrajala in ni bilo zaman. Na neizraziti vzpetinici vzhodno od Planike sem sedela na nahrbtniku in se čudila novemu jutru. Velik ogromen polkrog svetlobe se je začel širiti, barve so postajale vse svetlejše, močnejše, oranžne, rdeče, rumene, lahne koprene na nebu so zažarele.

Nikdar se ne bom naveličala spremljati in doživljati prehajanj noči v dan ali dneva v noč. Vsak sončni vzhod je izjemen, neponovljiv. Tema se najprej komaj zaznavno začne umikati tankim pramenom svetlobe, ki se širijo in širijo, se začnejo barvati, svetloba počasi, a hkrati veličastno naenkrat objame vse – polja, gozdove, travnike, gore in doline, in ko se končno ozrem od enkratnega dogajanja na obzorju, je življenje v polnem zamahu. Ptice pozdravljajo novo jutro, lisice smuknejo v zavetje temnih bivališč, domače živali so že na paši, ljudje hitijo ... Včasih, ko začnem hoditi že v temni noči, kot dan pred tem jutrom, ko hodim in hodim, se me za hip polasti strah: »Kaj pa če danes sonce ne bo vzšlo?« Misel je strašna! Sončni vzhod daje upanje. Upanje za vztrajanje in življenje.

Spet sem uživala ob drobnih srečanjih s cvetjem ter ob velikih s samotnimi prebivalci gora, z živalmi. Tudi nekaj sebi podobnih obiskovalcev sem srečala in čisto po naše poklepetala, izrazili smo si trenutne občutke in se prepustili nadaljnjemu dogajanju ob stezicah.

Preživela sem dva dneva, polna prijetnih, blagodejnih, drobnih dogodkov, toda ostajajo mi dragoceni spomini.

Brez dvoma so bili dogodki v otroštvu tisti, ki so me počasi privabili v narocje gora. Kadar hodim, se vsakič znova veselim različnih dreves, mogočnih debel in skrivenčenih korenin, ki plazeče se iščejo hrano in oporo, nežnega zelenja pomladi, živahnih barv poletja, jesenskih barv, ki preplavijo pobočja s prihodom hladnejših dni, in celo pomirjajoče beline hladne zime. Posebno čudenje velja drobnim blazinicam cvetja, ki si najdejo domek v špranjah skal, uživam v občutku tišine, samotnosti in opustelosti na kamnitih podih, predvsem pa poskrbim tako, da lahko spremljam prehode sončka izza obzorja ali za obzorje, da lahko doživljam palete barv, ki prehajajo v vedno svetlejšo – ali pa v vedno temnejšo.

MI, SAMOTNEŽI IN ČUDAKI

*... o trave, reka, kamen, drevo,
molčeči spremljevalci samotnežev in čudakov,
dobra, velika bitja, ki spregovore samo,
kadar umolknejo ljudje.*

IVAN MINATTI

Toplo poznopoletno jutro se je prebujalo. Le kam naj grem, da bo pot nova, neznana, mirna in samotna? Saj imam rada ljudi, toda s časom sem v samotnih pohajanjih po gorah odkrila čar. Hodim sama s svojimi mislimi in poti tako minevajo kar prehitro. Naučila sem se biti previdnejša, saj dobro vem, da v samoti lahko računam le nase. Učim se najti sledi po brezpotjih in spoznavam, da se moram včasih po neuspešnem celodnevnom iskanju prave smeri vrniti v dolino, preden zaide sonce za vrhovi. Toda koliko prelepih kotičkov sem spoznala prav med neuspešnimi iskanji poti! Učim se biti previdna na zahtevnih poteh in ugotavljam, da se umakniti na gori ob slabem vremenu ali ko zapade sneg, ni poraz.

Res so prav ta raziskovanja v samoti čarobna. Samo tihemu popotniku zaigra veter svoje nežne melodije ali pa buči in grmi. Svet je miren, uživam v lepotah Stvarnikove arhitekture. Le kje si, človek, s svojimi zamislimi? Mislim, da nikoli in z ničimer ne moremo preseči lepote cvetja med skalovjem, pesmi lahkega vetra, svobode ptic, elegancije kozorogov in gamsov, plahih belk med skalovjem, miru modrega neba, igrivih belih oblakov.

Lengarjev rovt. Čeprav je dolina Kot prelepo izhodišče, nikoli ni veliko ljudi. Samo nekaj metrov sem sledila stezi, kjer pa ta zavije čez prod, sem šla naravnost naprej in kmalu opazila sled, ki zavije nekam na desno, v gozd. Če bi morala iskati pravo smer v strmini tistega gozdiča, res dvomim, da bi prišla do grebena. Tako pa čisto prijetna lovska steza vodi sem ter tja, vedno više skozi precej strm gozd, med listjem, katerega šumenje ustvarja melodijo samotnega

nedeljskega popoldneva. Gozdovi so nepopisni. Barve gozda skrivajo toliko življenja, ki je videti tako krhko. Jesenski cvetovi, mravlje, metulji, ptice, zajec, ki izgine za robom, kača. Vsa ta bitja imajo veliko moči, ustvarjena so za življenje v naravi. Preživijo vroča poletja in hladne noči; verjetno bi bilo prav meni, človeku, težko, če bi me ujela hladna deževna noč, ki bi jo morala preživeti tukaj. Pogosto razmišljam, da smo se od narave zelo oddaljili, saj bi nam bilo zares težko preživeti brez udobja, ki nam ga daje civilizacija.

Nekaj nas vendarle je, ki nam narava res veliko pomeni. Radi hodimo. Želimo biti delček tega čudovitega, trdega sveta, v katerem začutimo prvobitnost, drugačen, težji, a lepši način doživljanja dneva za dnem, kar le še bolj vleče. Zahteva pa tudi žrtve – narava je trda, realna, lepa, a neusmiljena, in če prece-niš sebe, svojo moč, svoje zdravje, svoj razum, svoje zaznavanje sprememb, ki so lahko zelo hitre, tedaj imaš pravzaprav veliko srečo, če se konča le s prehladom, ali zlomom ali eno samo samcato nočjo pod milim nebom.

Prišla sem do manjše poseke in do ruševja. Vedno lepši je bil pogled v dolino Kot, na nasprotni breg, na Macesnovec, Luknjo peč in Rjavino. Seveda sem po prihodu na greben šla najprej do Požara. To je majhen, komaj opazen vrh v dolgem grebenu. Obstala sem presenečena – razgled na vrhove nad Vrati je prelep. Vse pobočje, od Slemenca tja do Stenarja, je kot na dlani, iz čisto nove perspektive – ta trenutke zagotovo najlepše.

Vedela sem, da me čaka še nekaj poti, stezica je vabila naprej – le kdo bi se uprl lepemu?

Očarljivo je. Malo po skalovju, malo med ruševjem. V glavnem je stezica tista, ki vodi, le sem in tja se izgubi in te skrivaj opazuje nekaj metrov naprej,

kako se boš odločil. Obstala sem in opazovala svet, lepoto modrega neba, toploto sončnih žarkov. Iz doline so priplavali čisti zvoki zvonjenja zvonov, nežno so napolnili tišino doline, dotaknili so se belega skalovja in odplavali v nebo. Poiskala sem prehod, ki se mi je zdel najprimernejši, in stezica me je pričakala tam za robom in me peljala naprej po grebenu. Kmalu sem se znašla na Rušnati Mlinarici. Med samimi velikimi! Odetimi v sivo belo skalovje, ki se skoraj blešči v zlatih sončnih žarkih. Rjavina, Vrbanove špice, Rž, Triglav, Cmir, nekoliko naprej pa Stenar, Razor ter čudovit greben, iz katerega se najvišje dvigne vrh Škrlatice.

Znova sem na poti s pogledom proti Mlinarici. Belo skalovje med temnim zelenim ruševjem, nekje skupina viharikov, slika posebne moči. Simbol izkušenj, ki bi lahko pripovedovale o tišini, o toploti sončnih žarkov, o suši, o samotnih popotnikih, o lovcih in o pticah, ki vedno prinesejo nove zgodbe, o dežju, o vetru, ki zna zaigrati čudovite simfonije, o uničujočih viharjih, o mrzlih zimah, o upanju ter o preživetju. Stopila sem k viharniku, da bi ujela delček zgodbe, ki jih tiho šepeta nekje med redkimi, preizkušanimi vejami, ki še vztrajajo in s čudovitega razglednika zbirajo novih zgodb. Zapisane so v nekem tihem spominu – če želiš slišati, moraš poslušati s srcem.

Oddaljila sem se in se vzpenjala proti zadnjemu vrhu, proti Požgani Mlinarici. Enkratni razgled me je očaral, lahko bi še kar sedela in opazovala preljuje vrhove. Le kako, da sem gor nisem prišla že kdaj prej? Lepo je, da me vabijo vedno nove poti, nikoli jih ne zmanjka. Poti, ki podarjajo nova doživetja, vrhovi in lepote, ki prebudijo v meni toliko volje, optimizma in veselja, da se v dolino vračam močnejša.

Potem sem morala navzdol. Pravzaprav je bilo treba tudi tokrat iskati stezo, ki je bila raztrgana in je izginila neznano kam. Mimogrede sem se znašla v skalovju in nekje mi je kot preblisk šlo skozi možgane, da prej vendar ni bilo tako zahtevno. Sestopila sem, šla okrog skale in kmalu za drugim robom me je skoraj smeje se pričakala stezica, ki se je igrala z menoj skrivalnice ter delala dan prijetnejši in zanimivejši. Približevala sem se Požaru, dan se je nagibal v pozen popoldan, sonce se je vse bolj bližalo vrhovom na zahodu. Stezica je zavila v gozd, bila je mehka, listje je šepetalo v vrhovih dreves in pod mojimi koraki, bilo je, kot bi se ves svet počasi umirjal, ko me je spremljal proti dolini. Želela bi ostati, toda vem, da noč brez spalne vreče ne bi bila topla in zvezdnata. Trepetala bi v mrazu tako zelo, da na zvezde še pomislila ne bi. Zato sem počasi sestopala.

Čudovit dan sem preživela. Bilo je, kot da sem tudi sama del tega prelepega sveta, zato se mi poti ne zdijo več samotne. Podarjajo mi mnogo prelepih doživetij in tihih zgodb, samo poslušati moram.

DOMAČE STEZICE SKOZI OTROŠKE OČI

V pozni pomladi je gozd že pošteno gost. Gozdna tla krasi podrast, bukve si nadenejo nežno zelena oblačila in skrivajo še tiste sončne žarke, ki jim uspe prodreti skozi oblake. Kljub temu se je sončni žarek le ujel v svetle lase male postavice, ki je hitela pred nama.

»Ali sem hitra?« me je navdušeno spraševala.

»Seveda, saj te komaj dohajam,« sem jo še spodbudila. Spretno je lovila ravnotežje na strmem pobočju in se čez čas ustavila: »Ali sta zelo zadihana?« Pri-trdila sva ji in ji svetovala, naj ne hiti tako, ker imamo tokrat malo daljšo pot in bo energijo še potrebovala. Pridno je vztrajala in čez čas smo prišli do gozdne ceste. Začela se je ustavljati. Spraševati, ali smo že visoko, ali smo že na pol poti. Upočasnili smo korak in med njenim stalnim klepetanjem nadaljevali pot. Spet se je ustavljala in si izmišljevala razloge za počitek. Malo sem popustila, malo spodbujala.

Kakšno leto je minilo od najinih rednih pohodov, sicer krajših, a prijetnih. Na poti sem ji pripovedovala zgodbe, videli sva srne, opazovali in poslušali sva ptičke, vodila sem jo za roko ter jo učila o rastlinskem in živalskem svetu ob poti. Uživam z njo, saj je zelo radovedna. Izmisli-la sem si igrico, da jo v gozdu ob poti čakajo palčki, živalice, male igračke, vmes se je našel tudi kakšen bonbon. Za trenutek sem jo prosila, naj zamiži, in ob poti je bil potem palček, ki ji je namesto mene pripovedoval zgodbe. Učil jo je o pravljični deželi palčkov ter o resnični daljni preteklosti. Kako so ljudje živeli, ko ni bilo papirnatih robčkov, oblek, avtomobilov. Kako so iskali hrano in kako so imeli razdeljeno delo. Kako pomembno je, da poznaš vsaj nekaj rastlin, saj so nekatere tudi strupene. Uživam v vedoželjnosti svoje male vnukinje.

»Babi, ali so to lahko zdaj moje igračke?« me je mimogrede spraševala.

»Seveda, zato so pa prišle sem, ker zdaj želijo biti tvoje. Pri meni jim je zelo dolgčas, veš,« sem ji obljubila in od takrat je s seboj pogosto vzela mali nahrbtnik, da jih je lahko nosila.

Kadar je bilo le mogoče, sem jo povabila na pohode v gore. Začeli sva z zelo kratkimi, s seboj sva nosili igračke, se pogovarjali, lovili in igrali, opazovali sva travnike in gozdove, se učili o rožicah in resnično je bilo treba veliko domišljije, da sem otroka motivirala. Ko so bile njene nogice še zelo majhne, sem bila globoko v sebi razočarana, ker sva prehodili tako malo. Toda poti so se počasi daljšale in bilo je vedno lepše, saj sva kmalu obe komaj čakali, da greva.

»Oooo, kdaj bomo že na vrhu,« je zdolgočaseno vprašala, ko ji je zmanjkalo tem za klepet. »Zdaj smo na začetku četrte četrtine. To pomeni, če bi pot razdelili na štiri dele, smo zdaj že na začetku zadnjega dela. Še malo, pa bomo,« sem ji obljubila. Nekaj časa je razmišljala in kmalu sem videla, da je razumela mojo razlago. Skozi gozd smo prišli na strmo odsekan rob pod vrhom, na katerega smo se namenili.

Njeno klepetanje je naenkrat postalo plaz besed in navdušena je stopala k robu, kjer se pobočje strmo spušča v dolino na nasprotni strani.

»Babi, poglej, kako majhne so hiše. Pa avtomobili! Glej, tamle gre eden ... Kje je naša hiša? Ali se vidi tudi tvoja?« Držala sem jo za roko in ji predlagala, da greva prav na vrh, kjer bo razgled še lepši. Nisem pričakovala, da bo tako zadovoljna in navdušena. Najbolj navdušeno je opazovala avtomobile, ki so se kot majhne figurice neslišno vozili po cestah v dolini.

»Glej, kamnolom! Ali se vidi Triglav? Glej, tam doli so pa krave, kako so majhne,« ji besed ni in ni zmanjkalo.

Njeno navdušenje je bila zame največja nagrada. Ob vrnitvi sva obe razmišljali, kam bomo šli lahko zdaj, ko zmore že več. Smejala sva se ji, saj se ni mogla ustaviti. Kako dragocen čas! Čas, ko smo bili drug z drugim in se ob

hoji posvetili drug drugemu. Otroci to čutijo! Zato se nama radi pridružijo. Iz otroštva mojih dveh deklet sem se naučila, naj ne pretiravam, naj cilje prilagodim zmožnosti otrok. Zdaj niti ni več tako pomembno, ali vedno dosežemo cilj. Kajti resničen cilj je druženje, je tek po stezici, je klepet in smeh, resničen cilj je cvetje ob poti, so različna drevesa, naš skupaj preživeti čas, resničen cilj je naša pot.

Tako hoja z vnuki sčasoma postaja del doživetij v gorah. Naporen, prijeten in zelo bogat del. Del doživetij, ki jih ne bi zamenjala za nič na svetu.

Hkrati ostajajo tudi doživetja v samoti, mir, veter, sončni žarki, dolge poti, včasih naporne, zahtevne, lahkotne in običajno lepe. Vsaka prehojena pot je čudovit dar in doživetje zaradi malenkosti. Enkrat je to petje ptic, drugič hručenje vetra prek grebena, naslednjič zahteven detajl na izpostavljeni poti, potoček ob poti, včasih gams na pobočju, zvezde v ranem jutru, oblaki na modrem nebu, nežno zelenje ob stezici – ter včasih smeh in preprosto otroško navdušenje.

Življenje je lepo.

Vse, kar se zgodi, se zgodi z namenom. Vse je v redu. Vse je prav!